

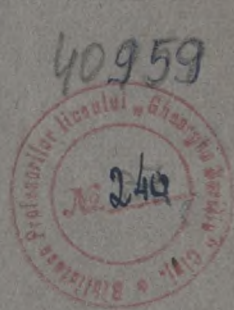
4-240
498
215 374

ACADEMIA ROMÂNĂ
MEMORIILE SECȚIUNII ISTORICE
SERIA III TOMUL IV MEM. 6

I
CEA DINTĂI ISTORIE
UNIVERSALĂ TIPĂRITĂ
IN TRANSILVANIA

II
MOȘIILE FAMILIEI BELDY
DIN ȚARA ROMÂNEASCĂ

COMUNICĂRI
DE
N. IORGA
MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

nr 3741E

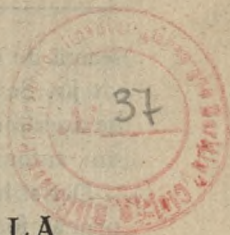
CULTURA NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI

1 9 2 5

~~3741E~~

526885Y

I

CEA DINTĂI ISTORIE UNIVERSALĂ
TIPĂRITĂ ÎN TRANSILVANIA

II

MOȘIILE FAMILIEI BELDY
DIN ȚARA ROMĂNEASCĂ

COMUNICĂRI

DE

N. I O R G A

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE

Ședința dela 21 Noembrie 1924

40959 C

I

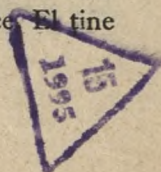
Acum câțiva ani, prezintam tot aici, la Academia Română, o privire generală asupra celor dintâi încercări românești de a scrie Istoria Universală (v. *Revista Istorică*, VI, an. 1920, Iulie-Septembrie, p. 125 și urm.). Cea mai veche arată să fie a abatelui Millot, tradusă de Molnar, după o versiune în limba germană, din 1793, și publicată la Buda, în 1800.

Între cărțile pe cari d-l Gheorghe Sion le-a dăruit bibliotecii Universității din Buda, apare însă o încercare mai veche, cu doi ani, una rămasă numai la cele dintâi douăzeci și patru de pagini.

Se chiamă *Inceputuri tainice ale istorii de obște: Istorii vechi partea d'întăiu, în tipografia lui Petru Bart, 1798.*

Capitolele ce se cuprind în acest început sunt următoarele: «Izvoară mijlocitoare alese spre mai bună pleroforie a istoriei eghiptenești»; «Luări aminte de obște preste noroadale ceale vechi»; «Istoriia părților lumii», «Eghipteni, cap. I. Vechile istorii ale Eghiptului, cap. III.» «Religia adică credința și năravurile Eghiptenilor».

Originalul e francez și de o cugetare solidă și îndrăzneată. Găsesc într'un loc cuvântul *epos*, pe care autorul nu l-a putut traduce. El tine

seamă de cântecele noroadelor vechi, care «vecinicesc numele a multor viteji». Se vorbește de «oameni cari mai mult se îngrijesc după temeieri de așezământ ca după întâmplări». Se citează Bossuet și Rollin, ba chiar «un autor scriind *l'Origine des lois*». Eră, evident, abatele Millot însuși.

Dar stilul e adeseori altul decât în traducerea lui Molnar¹⁾. În această primă formă autorul e «de dincoace», probabil un Moldovean. El scrie: «Partea cea mai mare a *jitiilor* vechi face pomenire de o vreme în care viețuia oameni risipiți prin păduri». Găsim cuvinte mai obișnuite la Românii liberi: «saduri», «jgheaburi», «a se boboti», «să râmeaze pământul», «lămăi», «crăime», «iazar», «dajdnic», «capiște», «nome sau județe», «trândavnic», «slobod», «scutință», «bir», «dajde», «prin leafă chivernisiți», «dirigătorie», «păstoricesc», «mojicesc», «corifeiu», «jivini», «mitarnic», «blagorodnic» «disidiamonie», «disidiamoniceștile cugete», «tipăritori de bani», «pârși», «dat orași», «trup balsamit», «crezător», «zălog», «lefterie», «iuțit», «scopos»,

Dar manuscrisul a trecut dela Munteni: v. de. ex. «noroiul cel gros», «altmintrilea», «Ovrei», «piscă».

Are scurte cuvinte arhaice: «deșteptul năravurilor frumoase», «stâmpărul foamei», «învățul aceii sălbătăcii», Se zice: «boerimea nu să alegea dintr'alții fără din oameni destoinici».

Și autorul cunoaște Impărăția turcească. În adevăr el scrie: «Halicarnas în Cariia, ce eră mai de mult cetate vestită, numită de Turci Bodru sau Bodrona, în ținutul Natolii».

Forme ardelenne mai că nu sunt. Doar în patru locuri: «fomeaie», care se zice pe alocurea și dincoace de Carpați. Dar se găsește «arhivumuri» lângă «condice», «catanele acelea mai de frunte în Divan», și «hingheriu».

Interesante sunt multele neologisme:

Se zice: «cărți profanicești», «cărți mosaicești», «istoricești», «soțietate», («sălbătăcești soțietăți»), «brutale», «a să poli» (*se policer*), «formă», «grad», «țitroane», «națioane», «poezie», «flotă», «statul», «știința statisticească», «persesc, persești», «experiință», «coronă», «linii împărătești», «despotism», «persoane», «sicuranție», «statistici», «culme cuvenitoare», «talent», «trebi economicești» (ca «prostataca lucrare cu mânele»), «minunător», «organizație», «schimosești», «deșertăcioși», «ide», «reformă», «unimea Dumnezeirii».

Se dau definiții ca acestea: «Cultura, adică lucrarea sau prefacerea no-

¹⁾ D. V. Bogrea a făcut comparația atentă.

roadelor în națioane prin căsătorie, prin lucrarea pământului și prin meșteșuguri»; «Dinastie este o domnie în care Voevozii unul după altul au stăpânit»; «Vulgatele adecă vestirile cealea tălmăcite din Scriptură».

Să nu fie Amfilohie de Hotin autorul? Ienăchiță Văcărescu ar avea forme italiene, grecești, și turcești, care lipsesc, afară de două trei greceisme, cu totul ¹⁾).

Deci Molnar n'a tradus pe Millot. El a reluat lucrarea întreruptă la Sibiu. A supus-o unei noi revizii, în care s'au făcut mari schimbări de stil, care arată pe Ardelean. Autenticitatea și a altor scrieri iscălite de dânsul, scrieri care tratează materii așa de deosebite de ocupațiile lui obișnuite, poate și trebuie să fie pusă în discuție.

II

Cu prilejul unei călătorii la Cluj, de unde, acum mulți ani, ni-au venit fotografiile de documente istorice românești, pe care le-am publicat în volumul IX din *Studii și documente*, am găsit în aceleași pachete serii întregi de alte acte în aceeași limbă, de o importanță care se poate vedea lesne din paginile ce vor urmă.

O cronică ungurească din veacul al XVI-lea face din cutare membru al familiei săcuiești Beldy, având moșie între Români, la Budila, un fiu din flori, un «copil», cum se zicea numai în acest sens atunci, al lui Mihnea-Vodă, căruia după trecerea la Islam i s'a zis, nu «turcitul», ci «Turcul».

Familia a păstrat legăturile cele mai strânse cu principatul muntean. De aceea nu e de mirare că la cel dintâiu moment prielnic ea și-a căpătat pământuri în cuprinsul acestei țări, de care o legau tainice amintiri.

O carte domnească mai târzie, dela Constantin Brâncoveanu (1704), ne arată pe larg originile acestor cumpărături. Un boier muntean, altfel necunoscut, Tudor Ciocoro, împrumută la nevoia lui, în surgun, 20.000 de «bani» dela Beldy Kelemen (Clement). Boierul, care avea titlul de Vornic și nu iscălia cu acest pronume, care ar fi mai curând o poreclă, stătea în Februarie 1612 de șaisprezece ani la Budila, în castelul lui Beldy, pe care-l califică de «cetate», deci el eră un fugar de urgia lui Mihaiu Viteazul, probabil cu prilejul conspirației contra acestuia, când

¹⁾ Biblioteca mai are «Invățăturii despre sămănarea inului pentru Bohemia Moravia și Silezia, sau dat în Bohemia de s. economicească patrioțască soțetate în anul, 1804, s'au tipărit la Iosef Ioan Piler în Livov»; 61 pp. în 12.

unii sfetnici ai Domniei plătiră cu capul. Il apăseau și alte datorii: 35.000 de «bani» la un Turc din Belgrad, care e pentru scriitorul actului dela Brâncoveanu: «Beligradul-de-Sus» și, prins de teribilul său creditor, Tudor fusese «pus într'un puț în fiară»¹⁾. Cum Cârstea logofătul din Buciumeni îl luase în «chezășie» și fusese silit a plăti toată suma, Gheorghe Comisul împrumutase pe Ciocoro cu alți 39.000 de «bani». La acea dată, «neavând ce mai face», el vinde găzduitorului său tot ce are, nu numai în moșia de basă, Răteștii din Buzău, dar și părțile, cu mori și pogoane de vii, din Plăticești, Sărăști, Vădeni, Drugești, Sârbeni, aceste posesiuni fiind socotite ca echivalente cu suma tuturor datoriilor: 94.000 de «bani». Zapisul se face în românește înaintea mai multor martori, parte Unguri, ca un Kerestes, un Pál István, un Farkás ános, parte Români, ca Baștea din Muscel, Obrăjin din Șoimari, Stan și Voico din Hizești și un om din Rătești, un «roșu» din oastea lui Vodă, Oprea. Beldy urmă să-și facă și o «carte» dela Domnie.

Nobilul ardelean vine deci în țară sub Radu-Vodă Mihnea la 1621 (7129) și, după hotărîrea unei comisiuni de șase boieri din Divan, caută a plăti pe creditorii munteni ai lui Tudor din Rătești. Ni se spune astfel că el a dat din turmele sale o sută cincizeci de oi lui Cârstea, iar lui Gheorghe toți banii datorîți.

Dar stăpînirea nobilului din Budila nu eră să rămâie neturburată. În Maiu 1622, Maria, fiica lui Tudor Ciocoro, pretinde că tatăl ei ar fi vîndut și moșii de ale soției, fătă vina acesteia, deși, cercetându-se lucrurile, se văzù că învoirea mamei Mariei nu lipsise; atunci adversara lui Beldy vîndù și niște pogoane de vie care-i aparțineau ei, la Sârbeni. Dar ea reveni cu aceeaș pără, deși tot cu atât de puțin succes, înaintea lui Alexandru-Vodă Iliăș în Iulie 1629. Bătrânul Beldy murise și se încercă de Tudor însuș reluarea tuturor moșiilor dela fiii lui, Ioan și Pavel, sub cuvânt că n'ar fi fost nici vînzare directă, nici plată de creditori. Hotărîrea lui Leon-Vodă din 16 Februarie 1630 fù însă o confirmare în folosul moștenitorilor, reprezentăți printr'un Daczó.

Totuș, Ioan murind și Pavel fiind «cocon mic», averea munteană a familiei a fost încălcată, și anume de puternicul Vornic Hrizea. Trebul ca acest Pavel, ajuns «craibirău» în Trei Scaune, să vie în Țara-Românească, la 1655, cu oastea lui Gheorghe Rákóczy al II-lea, care, biruind pe seimenii și dărăbanții răsculați, cu Domnul lor, așeză din nou în Domnie

¹⁾ Actul citat spune din greșală că Domn eră atunci Gavril Movilă (1618—20).

pe Constantin-Vodă Șerban, pentru ca un act solemn, dat din «palanga lângă Gherghița», să restituie dreptului moștenitor întreg acest domeniu.

Și la 4 Maiu 1657 Constantin Șerban întărește moșiile lui Pavel Beldy, ajuns acum și «Vistier Mare» al Ardealului. Tot odată-l asigură că aceste moșii, pe care aveă voie să colonizeze «iobagii» ce și-ar găsi, precum și Ungureni și Moldoveni, scutiți fiind de obișnuitele dijme și «mâncătorii», nu vor mai fi atinse de contribuții extraordinare, ca aceea care se luase acum în urmă, «și dela Turc la Grec și dela străin din țară, încă și dela sloboziile noastre» pentru «poclonul Hanului». Plângerea lui Beldy, prezentată prin Mikes Kelemen, fusese astfel pe deplin ascultată. *Unul din aceste acte e redactat de Udriște Năsturel, cel crescut în Rusia, în limba rusească, după normele diplomatice moscovite, scris fiind cu o literă cursivă, cu inițiale de formă latină, asemenea cu cele de pe mormintele lui Mateiu Basarab, Doamnei Elina și fiului lor Mateiu, care deci nu sunt datorite unui meșter din Ardeal, ci unuia din «Moscul» Țarului.*

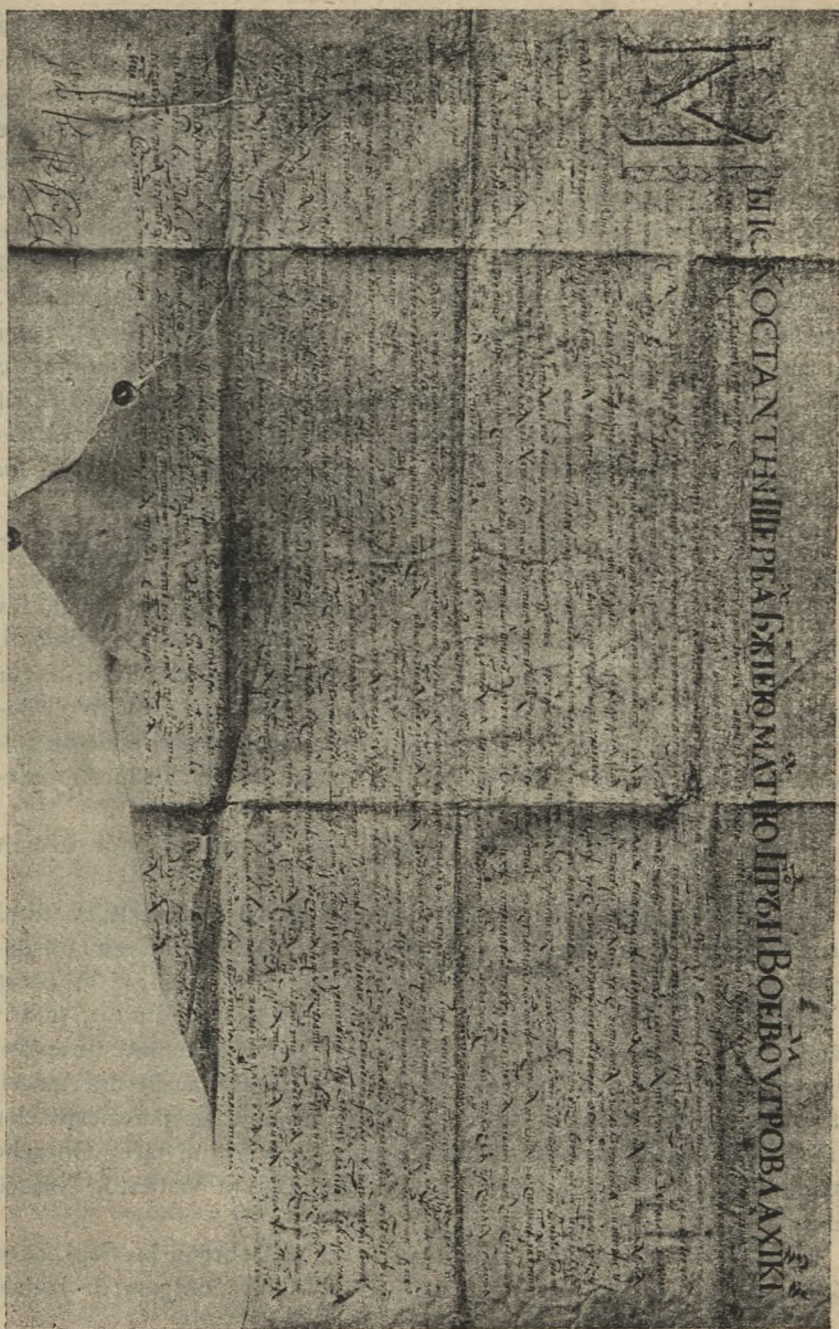
Beldy cumpără pe aceeaș vreme și moșie în Hizești, vânzătorul mergând la el în Budila, dar actul făcându-se în țară.

Stăpânirea-i fu însă turburată sub Domnii «turcești» cari urmară lui Constantin Șerban. Neamul lui Ciocoro, cari-și ziceau Cocoreștii, Radu Clucerul și Vlad al doilea Vistier, atacă dreptul nobilului ungar asupra moșiei lor de baștină, Răteștii. Imputernicitul lui Beldy se judecă în Divan cu dânșii, fiind de față și solii ardeleni cari aduceau tributul la Poartă, Nemes János și Gyulay Tamás, în Domnia lui Antonie-Vodă, la 1671, cred.

Hotărîrea domnească din Octomvrie e în favoarea acestui «cinstit prieten».

Deciziunea aceasta se explică printr'o aplecare amicală cu totul deosebită față de nobilimea ungurească a Ardealului. În adevăr, un delegat al lui Beldy, «Marele Spătar a toată țara Ardealului», al lui Bassa Tamás și al lui Nemes Iános, «marele căpitan a toată Săcuimea», înfățișându-se la Antonie-Vodă, el căpătă ușor, pentru «semnul dreptății și unirea vecinătății neînșălătoare», restituirea tuturor fugarilor din Ardeal, afară de cei osândiți la moarte, «cei ce ar fi fugit pentru scăparea capetelor lor». Și această asigurare e întărită de principalii boieri ai țării, Gherghe Băleanu, Radu Popescu, Radu Crețulescu, Hrizea Vistierul, Neagoe Săcuianul, Ivașco Golescu și alții.

Răteștii însă, ca și Cepturoaia în parte, ca și Dobrenii lui Saul, ca și Zăbeanii și Mostecuții, fură reclamați sub Ghica Grigore de rudele

lui Tudor Vornicul. Observându-se că sub Matei Basarab aceștia aduseseră doisprezece boieri jurători, se găsi cu cale a se cere protivnicului lor douăzeci și patru alții, și *i se îngădui a-i aduce dela el din țară*, nemeșii din Sântivan, din Cernat, din Saciva, din Ghidofalva, din Lemeni, din Ozon, etc. După jurământul lor, Beldy e restituit în toate drepturile sale. Hotărîrea e dată — și aceasta explică prezența și admiterea acestor străini — «în conacul ot luncile Brașovului», cu prilejul expediției Domnilor noștri alături de Turci contra Imperialilor.

Pe vremea Brâncoveanului, în Iulie 1704, Beldy Kelemen, fiul lui Pavel, primește confirmarea posesiunilor muntene, și cu acest prilej se înfățișează din nou toată istoria proceselor ce se perindaseră. În Noembrie 1705 apoi acelaș Domn îngăduie, nu numai acestui «prieten», ci și fratelui său David și unui membru al familiei Mikes să-și adune iobagii fugiți din Ardeal pentru a-i așeză la Rătești, «cu ale lor fâmei și cu toate bucatele lor ce vor aveă». Printr'un act pierdut, Pavel Beldy căpătă și dreptul de a trimite dincoace cinci sute de oi scutite de oierit, dar îl vedem îndată pe Domnul muntean plângându-se că din cele trimise numai două sute sunt ale lui. Apărându-se interesele celor cari luaseră asupra lor slujba oieritului, el arată în chip duios nevoile înseși ale țării: «ci a să păgubi cineva iaste și cu păcat, că țara iaste cu dajde și cu multe păsuri și greuri asupră, ci munceaște fiecare cum ar puteă face să să poată ornici (*sic*) dajdea și cheltuiala» (20 Dechemvrie 1708).

Drepturile lui Beldy Kelemen trecură apoi asupra fiilor lui, Mihai și Iosif, cum se vede din actul de întărîre al lui Grigore Ghica din Iunie 1734, privitor la iobagii ardeleni ai familiei. Bătrânul nemeș trăia încă în 1730, când preotul din Budila face o însemnare cu privire la păstoria lui,

III

Un grup de trei scrisori, de un cuprins foarte interesant și în ce privește limba, plină de vioiciune și de culoare, se referă la raporturile dintre comandantii și administratorii ardeleni din Secuime, dela Gurguiu (Giurgeu), un Petru Apor, între alții, de o parte, și dregătorii moldoveni dela graniță, de alta. Astfel ele formează un adaus bine venit la întinsa corespondență pe care am dat-o în *Buletinul Comisiei istorice a României*, volumul II.

Moldovenii sunt Iordachi Ruset («Georgius C[omes] d[e] R[osetti]»), care se iscălește cu litere latine și, ca și pentru adresă, într'o limbă ce i se pare a fi cea latină, și Constantin Arapul, pârçalab de Neamț.

E vorba de cai furați, de oi însușite, de oprelști neîndreptățiți, de zăberiri pregătite, de nevoia, exprimată foarte dârz, a bunelor relații: «De aceia aceste nu sânt fapte megieșăști, ci trebuiește cu bună dovadă să dovedești dumneta pe oamenii noștri și, așa, aflându-să că sânt vinovați, atunci cu dreptate este să plinești dela dânșii ca de la niște oameni răi; dar numai pe gura unor tâlhari și oameni răi trebuie să nu te potrivești dumneta ca să faci zebereli oamenilor, pentru ca să nu stricăm prietișugul, fiind megieși de aproape». Cineva care s'ar părea a fi Toader Vornicul, vorbind de călătoria unui Domn la Constantinopol pentru «înnoirea Domniei», se ocupă de plata goștinei, de «doamna lui Lazár István».

O carte domnească dela Matei Racoviță pentru «giupăniașa lui Banfi Petiarü» (nu «giupănul») a fost tipărită în *Studii și Documente*, IX, p. 25: o vorba de turmele și păstoria acestui vameș. O alta, inedită, privește pe un Șandru Mihai, scăpat din robia Tatarilor și căruia trebuie să i se dea bani și, în special, de «bulubașa de Trotuș», «petrecători» în calea lui către Ardeal (7 Aprilie 1694).

O foarte ciudată scrisoare munteană privește o pradă de Tataři până în Mehedinți — evident din veacul al XVII-lea, probabil atunci când Hanul a trecut sub Brâncoveanu spre Belgrad.

Trei însemnări se referă la moșiile și Țiganiı unei «jupănese Stanca, fata Predii Pest, fečoriulü Diicului Spătar», care se împărțește cu unchiul ei, Papa Buicescul, la 1682. E vorba de o descendentă a aceluı Diicu care a căutat să fie Domn după Matei Basarab și împotriva lui Constantin Șerban. Adeveresc Mitropolitul Teodosie, Constantin Stolnicul Cântacuzino și viitorul Vodă Brâncoveanu, atunci Spătar, împreună cu un boier mai mărunț.

Trei alte acte privesc vieța bisericească a țărilor noastre, și tustrele sunt de o raritate deosebită.

Cel mai vechiu, din 13 Iulie 1621, e o rară poruncă domnească, redactată absolut după vechile norme slavone, dar în românește, prin care Radu Mihnea se îndreaptă către «popa Ianiu dela clirosul Domniei Sale de în Câmpul-Lung», cu privire la călugărița Elisaveta, din mănăstirea Valea Mare (Nămăiești¹⁾), în pără cu «popii dela sfântă besecareca Domnii Meale», pentru niște Țigance, aduse din Ardeal.

Al doilea act e o scrisoare a protopopului din Șcheii Brașovului, Va-

¹⁾ Lămurire dată de colegul meu, preotul N. Popescu.

silie, către un om al alui Beldy Iános din Budila pentru o femeie care, «nevastă învălită, după aceeaia ia au lepădată crăpa denă capă și s'au făcută fată cu plete și au și jucată în horă în jocă», adică «s'au dezvălită și au înblată fată la capă ca și alalte feate».

Al treilea e o cercetare la satul Ardiu cu privire la un preot unit care-și bate joc de cuminecătura și de îndatoririle sale.

Biblioteca Universității posedă un Evangheliariu slavon, tipărit de un ieromonah Lavrentie pe la 1570, când îl cumpără dela el starostele de Cernăuți Broștog (Bruchstück, prin polonește). D. Roșu, bibliotecar semnalându-mi acest produs necunoscut al tiparului pentru Români în secolul al XVI-lea, mi-a anunțat un studiu asupra lui. Cred că Lavrentie e diacul Lorinț de pe lângă Coresi, cel cu Evangheliariul din 7087.

DOCUMENTE

18 Fevruarie 7120. «Tudoră Vorniculă otă Rătești, dă zapis lui Beldi Chelene (*sic*) și frăține-său Beldi Ianoșă... pentru căci, pribegindă eu de aiă denă țară înă Țara Ungurească ani 16 la cetate loră la Budila, deci eu n'amă avută cea mai face, mi-emă vândută toate părțile dă moșie pă unde amă avută în Țara-Rumănească, și mori și moșii și vii, ca să să știe, în Rătești, a șasa parte și cu o roată de moară și patru și pol pogoane de vie și denă moșie denă Plăticești a treia parte și dină Sărăști ală șase parte și cu doao — de moară și satulă Vădenii peste totă și dină Drugești trei părți și cu o roată de moară și dină Sirbeni a 9 parte», etc. «Căci, căzândă la multă nevoie, m'au plătită și mi-a scosă capulă de la multă nevoi dumnealoră, cu bani gata, cari facă peste totă 94.000, și să trimiță domnealui zapisulă meu în țară să-șă facă și carte doomnească, să-șă întărească zapisele dumnealoră, să stăpânească cu pace». Marturi: «Crăsteșă Ianoșă, Paleștioană, Farcașă Ianoșă, Bașta otă Mușcelă, otă Țar[a] Rămnesă (?), Obrejînă denă Șoimari, Stană Hizesculă, Voico de acolo, Opre Roșulă dină Rătești. Și eu Tudoră Vorniculă mi-am pusă degetulă și iscălitura ca să să creză».

17 Maiu 7130. «Mariia, fata lui Tudoră Vorniculă Čocoro», dă zapis «jupănelui Beldei Ianoșă și lui Belde Pală» «precumă să să știe că m'amă întreată eu cu dumnealui pentru moșiaa mănea-mea de zeasire». Se vede la Divan că e «și cu știrea măne-mea». Ea vinde și o parte a ei la

Sârbeani, treisprezece pogoane, pe care Beldy le pune cu viță, pentru 7.700 de aspri. Marturi: «Călin ot Urlați, iuzbașa Stan ot Mușcel, Dragomir Podeanul». Scrie «Griva log. Periiianu de le Ialomiță».

19 Iulie 7137. Alexandru-Vodă, fiul lui Iliăș, «fečoriloră ai răposatului jupănului Beldei, anume Beldi Iianușu și lu Belde Palu», pentru «ocina lui Tudorū Čocoro și a muerii lui, de satū de Rătești». «Stoica Sochea, sluga a lu Belde Ianașu și a lu Belde Palu... el au venitū naintea Domnii Meale în Divanū de se-au părătū de față cu Mariia, fata lui Tudorū Čocoro», care pretinde că nu s'a vândut și «partea măine-sa». Pecete mare, rotundă, monogramă, iscălitură.

București, 16 Februar 7138. Leon-Vodă, fiul lui Ștefan-Vodă, către Beldi Ianoș și Beldi Pal, fiii «răposatului Beldi Chelemen otū Budila» pentru ce au luat dela Tudor Ciocoro din Rătești.

Marturi: Ivașco Vel Ban, Hrizea Vel Vor., Vlad Vel Log., Ianachi Vel Vist., Miho Vel Spăt., Mușat Vel Stol., Conde Vel Comis., Vasilie Vel Păh., Alexandri Vel Post. Ispravnic Vladul Vel Log. Scrie Lepădat log., după spusa lui Sima vt. log.

Iscălitură: Io L'on Voivod.

Pecete peste hârtie, cu șnur roșu.

Pergament.

Ми Іу Костантин Шербан Бжію млстію гспдръ и воевода угро-владѣнскіи, pentru Beldi Pál, de la «Budula» și pentru moșiile lui.

Iscălitura domnească. Pergament.

Marturi: Gherghie Băleanu Vel Vor., Stroia Vel Log., Barbul Vel Cluč., Mihalcea Vel Comis...., — Stol., Rađul Vel Ceășnic..., Colțea Vel Pitar, Danciul Vel Post, Orest Năsturel al doilea log. — 7163.

Mlstiiu bjeiu Io Constandinū Șarbanū Voevodū i gvșdin văsoe zemle ugrovlahiscoe davat gvșdmi sieiū povelenie gvșdmi cinstitului și bunului priiatenū și de aproape vecinū alū Domnii Meale jupănului Beldie Palū, craibirău dā la Trei Scaune, fečorulū răposatului jupănului Beldie Chelemenū denū Budila, denū Țara-Ungurească, ca să fie volnicū cu această carte a Domnii Meale să aibă a-și ținearea cu bună pace toate ocele și moșiile, însă partea lu Tudorū Čocoro denū satū denū Rătești 6 părți... i otū Plăticești a treia parte i otū Sărăști a 6 parte... și satulū Vădeanii toți i otū Drumcești 3 părți... și denū Sârbeani a 9 parte și denū Cepturele a douăsprezece parte și

denŭ Dumbrava Slavului 3 părți și dă la Măstănești 4 pogoane dă vie cu loculŭ... Fiindŭ fostŭ priiatneculŭ Domnii Meale jupănulŭ Belde Palŭ coconŭ micu pre aceale vremi și rămasŭ dă părinți și n'au pututŭ să-ș caute dă moșii. Iarŭ după aceia, cându au fostŭ acumŭ, înŭ zilele Domnii Meale, fiindŭ viitorŭ dumnealui aici în țara denpreună cu Măria Sa cu Crai Ghiorghie Racoți, biruitorulŭ Țării Ungurești, pentru binele și folosința țării și a Domnii Meale, că ne-au scosŭ vrăjmașii și hoții dănŭ țară, dumnealui știindŭ cumŭ că sântŭ aceastea ale lui drepte moșii și cumpărate pre bani, venit-au înaintea Domnii Meale și a tuturor boiarilorŭ țarei de au arătatŭ cărțile tuturorŭ Domnilorŭ și zapisele și toate deresurile ce au avutŭ dumnealui făcute pre aceaste moșii (dela Radu Mihnea, 7129). „Dreptŭ aceia și Domnia Mea, văzândŭ cărțile tuturorŭ Domnilor la mâna dumnealui și fiindu-ne dumnealui bunŭ priiatnicu și au fostŭ cu [mu]ltă nevointă la toate păsurile și slujbele Domnii Meale, Domnia Mea încă amŭ datŭ și amŭ mai întăritŭ cu această carte a Domnii Meale... Așijderea să fie volnicŭ cu această carte a Domnii Meale să-și facă slobozie și satŭ dă milă pre ochne dă la Rătești..., și să aibă a-și strângerea ai lui iobagi căți va avea răsipiți aicea în țara Domnii Meale, și pre alți oameni striini și fără de dajde, cari vorŭ pohti să fie pre această ochă, Ungureani, Moldoveani, oameni fără de birŭ, iarŭ de cătră Domnia Mea să fie în pace și ertați dă birŭ, de tal., de miere cu sare, dă sălă cu fănŭ, dă birŭ moldovenescŭ și dă lucru domnescu, de cară dă olacŭ și de toate dăjdile și mănăturile câte sântŭ preste anŭ înŭ țara Domnii Meale..., nici dă banii dă județu, nič să li să tragă bucatele pentru alții, ci să aibă a-și luare dumnealui adetulŭ ce-i va [fi] de la dănșii, și pre carele va pune ispravnicŭ pre dănșii, acela să-i judece și să le facă certare, altulŭ într'ănșii să nu untre, iarŭ carii să vorŭ ispiti a-i învălui preste această carte a Domnii Meale mare certare va petreace... Pis Necula log. Boldič la conacŭ la palangă lângă Gherghită, mșta Iunic 28 dni, vlt. 7163.

Pecete, iscălitură, monogramă.

25 Maiu 7164. «Ionŭ și cu frate-meu Stoica, fečorii lu Ionŭ Țăfescu (?) otŭ Hizește», dau zapis «dumnealui jupănului Beldii Palŭ, fečorulŭ răposatului jupănului Beldea Chelemenŭ denŭ Budila denŭ Țara Ungurească», că-i vând ochină acolo, pentru 35 ughi, «afară denŭ 3 pogone de vie cu 6 pomi ce i-au fostŭ vândutŭ tatălŭ nostru Voica Țăfescu (?) lu Stanŭ Hezesculŭ și cu 2 prăjini de locŭ de culegătoare și prăjana câte

de z stânjane... Și, cându amû făcutu acesta tocmelă, dusu-ne-amû la dumnealui înû Budila. Iarû, cându amû făcutu acesta alû nostrû zapisû, făcutu-l-amû înû satû înû Rătește.»

Marturi: «Popa Iremie de acolo, popa Voicilă din Matia, Griva log, din Alicxeni, Oprea Scopul din Rătești, Badea de acolo, Toater (*sic*), Stanciul, Oprea din Cernatulû denû Țara Ungurească i vnocu ego Pasculû, i Diiculû, i Pasculû și Stanû».

Două peceti cu cerneală (logofătul cu o pasăre purtând crucea în spate), semne de degete.

4 *Maiu 7165*. «Noi Costandinû Șarbanû Voevodû i gsdinû facemû mărturie cu această carte a noastră tuturorû cui să cade a ști cumû aiç în țara noastră muntenească oarecare olate, cade-să a ști Răteștii otû sudstvo Sacû, împreună cu toate locurile care să tragû dă acele olate cu mori, cu vii, și a treia parte de satulû Plăticeștii cu a șas[ea] parte a satului Slăviceștilorû cu mori și deplinû satulû Vandănea (*sic*) a Duceștilorû a treia parte, a Meastecușii cu vii cu totû, care olat au fostû luoatû celû cu fericită pomenire dinû Ozonû lăcuitorû Beldie Chelemenû, după moarte fost-au rămasû pre cari s'au trasû dentru dumnealui, cumu-i pre dumnealui denû neamû bunû Beldia Palû, care acumû Mării Sale prea-luminatului și destoinecului Craiului Ardealului iaste Vistiarû Mare și iarășû și craiu-biro a Trei Scaune săcuești, căc că și mai denaintea noastră cu fericitele pomeniri Domnu Radulû-Vodă, Alixandru-Vodă și Leonû-Vodă împreună cu sfătuitoarii Divanului țărâi, cu lege direaptă au judecatû a fi a jupănilorû Beldeștii și rămășițilorû lorû; ce apoi Vorniculû Hriza în zilele cu bună pomenire Io Mateiu Voevodû, nu știmû de ce cunoștință reahû sufletească fiindû îndemnătorû, au cuprinsu-le în sama lui-șû. Care lucru și noi înțelegândû cu de-adinsulû, cumû și credinçosulû boiariulû nostru Radulû Comisulû Mihalcea au mărturisitû în Divanû, și noi dară împreună cu 12 boiari, jurați ai Divanului nostru judecători, fiindû și cuvântulû Mării Sale lui Crai dinû Ardealû și jupănilui Belde Palû, dă aproape vecinului, fiindû înaintea noastră și văzându-i marea și bună dereptatea, căutându-ne și spre vecinătățască slujba dumisale, fostu-le-amû datû cu judecată după judecata cea dentăiu și dereaptă la mănule dumnealorû. Săvai că acumû canû preste voia noastră fostu-i-au luo[t] preste iscălită și pecetluită cartea noastră bani ug. 80 de saamă: după lipsa vremii de acumû, fost-au luatû, căce că și de la Turcû, de la Grecû și de

la striinū dinū țară, încă și de la slobozile noastre, pentru că s'au trimisū Hanului. Despre care lucru speriindu [-să] Măria Sa părintele nostru pentru luoarea acelorū ug. 80 și prenū dumnealui Micheșū Chelemenū încă trimițându cuvântū noa, încă ne-au părutū rău. Voindū daarū milostivirii făgădui[n]ții noastre cea de odată și nainte făcută prentu partea noastră întărită a fi stătătoare și acumū desăvârșitū, și într'acastă carte a noastră după făgăduința cea de'ntăi, făgăduimū cumū că în viața noastră de la rumăni jupănului Beldei cari săntū în țara noastră, însă striini, nu birnici, nici striini carii vorū fi fostū pre alte moși așazate și acumū, văzându această milă a noastră, să arū muta, noi făgăduimū de toate dăjdiile țării a-i erta, denū bani, denū oi, denū rămători, denū stupi, denū miare, denū čară, denū vinū, denū păine, denū fieștecehū dijma de bani de saamă, și cu unū cuvântū fieștece fialū de dare sau nevoi sau munci, noi nu vomū lua, nici pre alții a lua nu vomū suferi: de tocma ne-amū și mai lipsi, a lua de la striini, și de la sloboziile noastre, iarū rumăni dumisale vorū fi în pace, după scrisoarea cărții noastre, în veaci. Pentru aceaia tuturorū carii umblă pentru nevoile țării a strānge sau bani sau fieștecehū denū țară noastră, să vă feriți să nu cumva să învăluți pre acești rumăni ai dumnealui, ce săntū scriși mai susū, că așa iaste învățatura noastră. Intr'altū chipu să nu faceți preste cartea noastră, că mare certare va petrece acela omū care să va ispitii preste porunca Dumnii Meale. Pentru maai mare credința dămū cartea noastră întărită cu iscălitura și cu pečatea noastră și cu sufletulū nostru legāmū și asupra aceluia Domnū care va fi după petrecerea noastră acestui lucru ca să-lū ție și să-lū întărească. Și mărturie încă amū pusū Domnia Mea boiarii Divanului, jupănū Gheorghie Velū Vornicū, i jupănū Stroe Velū Log., i jupănū Părvulū Velū Vistiarū, i jupănū Paană Velū Spat. i panū Diiculū Velū Cliuč., i panū Radulū Velū Stolnicū, i panū Radulū Velū Comisū, i panū Radulū Velū Peh., i panū Neagoe Velū Post., i panū Stroe Velū Log. Mșta Maiu dni vlt. 7165.

Iscălitura: Pecetemică rotundă cu chinovar, purtând vechiul monogram.

† Milostiiu bjeiu Io Antonie Voevod i gsdinū davat gspdvmi siiu poveleanii gvsdmi cinstitului priiatenului Dumnii Meale jupănului Belde Palū denū țară Ardealului și fečorilorū lui căți i va da Dumnezeu, ca să-i fie lui očnă aici în țara Dumnii Meale înū satulū Răteștii otū sudū Saacū, denū toată moșiia satului a 6 parte, pentru că au avutū pără înū Divanū omulū jupănului Beldii, Laeșū Ianoșū, fiindū și

solii Mării Sale lui Crai, anume Neameșu Ianoșu, căpitanul Săcuilor, și Silivașu Balintu și Ghiulai Tamașu, carei mergea cu haraciul țării Ardealului la Poarta împărătească, fiindu și acești boiari în marele Divan, cându să părăia Laeșu Ianoșu, ispravnicul jupănelui Beldii, de față cu boiarii Domnii Meale Radulă Cl'uc. și Vladulă vt. Vistiară Cocorăștii pentru această a șasea parte de ocină de Răteștii, scoțându ispravnicul jupănelui Beldii Pală cartea răposatului Radulă-Vodă Mihnea, de cumpărătoarea aceștii očne de la Tudoru Vorneculă Ćocorou, a șasea parte denă Rătești, și cartea lu Alicxandru-Vodă și a lui Leonă-Vodă. Deĉ Domniia Mea încă amă căutată și amă judecată împreună cu toți cinstiți dregătorii Domnii Meale pre leage și pre dreptate și amă dată Domniia Mea ca să ție dumnealui jupănelă Beldea Pală ocnă ȳnă Rătești a șasea parte. Iară boiarii denă Cocorăști și cu părtașii loră să ție cinci părți. Direptă aceaia amă dată Domniia Mea această carte a Domnii Meale jupănelui Beldii Pală ca să-și ție și să-și stăpănească această moșie denă Rătești a șasa parte cu bună paace, însă jupănelă Belde Pală să trimiță ispravniculă dumnealui ca să-și alegă partea lui de moșie, de preste totă satulă a șasea parte, și să-și hotărască de cătră moșia boiariloră de Cocorăști și altoră părtași de acolea și hotărându-să să-și ție moșia în paace și să o stăpănească dumnealui și fecorii dumnealū înă veaci. Și amă pusă Domniia Mea și boiarii cei mari mărturie: pană Mareșă Velă Bană i Gheorghie Velă Vor., i pană Radulă Crețulesculă Vl. Logft., i pană Șărbănă Catacuzeno Velă Spat., i pană Papa Velă Vist., i paană Ghețea Velă Cliuc., i paană Mihai Catacuzeno Velă Post., i paană Vălcul Velă Peh., i paană Stoiană Velă Comisă i paană Dumitrașco Velă Sardară, i pană Preda Velă Sluj., i is. Radulă Năsturelă vt. Log. и написах аз Іаначе log. ot Vist. въ на столѣ град Вучеști. Pis mșta Oc. 23 d. lt. 7170 (7180).

Io Antonie Voevodă.

Monogramă. Pecete mare peste hârtie: ІW ІНТОНІЕ ВОЕВОДА БЖІУ МЛС[ТІЮ ГДР] ЗЕМЛЕ ВЛАШКОЕ.

Io Antonie Voevod, din mila lui Dumnezeu Domnu Țării-Rumănești, împreună cu toți cinstiți boiarii țării Divanului, mari și mai mici, toți denpreună cu toată slobozenia domnească și boerească, cu această carte a noastră ne încredințăm dumnealor Belde Pal Mare Spătar a toata țara Ardealului, și Bașa Tamaș, marele sfeatnic al Măriei Sale lu Craiu, și Nemiș Ianoș, marele căpitan a toată Săcuimea. Pentr'ale noastre trebi și

trăsuri și gălunce (*sic*) s'au făcut, cum toate unele ca acelea să indirepteaze, și pentru oamenii carei vor fi fugiți den Țara Ungurească aič în țara Domnii Meale, afar de cei ce ar fi fugit pentru scăparea capetelor lor, iar pre cei ce ar fi fugit de foame sau de obăgie sau măcar de ce braslă de oameni ar fi, de nici opreală, să-i dăm de pretutindinile după pohta dumnealor: pentru că aceasta iaste semnul dreptății și unirea vecinătății neînșălătoare, cu cale am socotit să umplem pohta dumnealor întru aceste, precum și dumnealor a noastră. Și pentru mai mare credință a dumnealor și a tot nimeșugul denpreună, precum și mai sus ne-am adevărat. Și, atunce fiind dumnealui Apor Lazar, priiatenul Domnii Mele și al țarei, trimis atuncea aici sol, umblând pentru aceste trebi aici, Domnia Mea, de vreme ce au fostu cursul anilor 1640, cum oarecare oameni den Trei Scaune săcuiești ar fi fugit aici în spre pământul Țerii-Rumânești și a Dumniei Mele, măcar la ce braslă de oameni s'ar afla, ori la boiari, la orașe, ori la slobozii, pre toți să avem a-i darea fără de nicio opreală, ducând și dumnealor carte de mărturiseală pre care ar trimeate de să se scoată oamenii sau obagi lor, și cu adevărat că-i vom da. Și dentru acestu lucru să fie dumnealor cu tot nemișugu la Trei Scaune săc ienești. Intru adevărată credința, s'au scris în Scaunul Domniei Mele den București, mșta Iul. 7177.

Gheorghe Băleanulū, Radulū VI. Dvor. Popesculū, Radulū Vel Cluč. Crețulesculū, Hriza Vlū Vist., Ghiorghii Vsilea (?), Papa Velū Com., Ilie VI. Armașu, Ghinea Velū Post., Neagoe Săcuianulū, Ivașco Velū Agă, Tudorache VI. Pit., Aga Iane, Gheorghe Velū Păh., Barbulū Log., Radul Cluč.

(Peceti: Hrizea are o pasăre.)

(L. S.)

Io Antonie Voevod.

7 Iulie 1663. Gligorie Ghica-Vodă «tuturorū cui să cuvine a ști că aič în țara Domnii Miale oarecare olate (șters: adecă Răteștii otū sudū Saacū înpreună cu toate locurile care să trag de acea moșie și olate; în locū: lt. 7170, Oc. 20 dni, scriindū într'acastă carte Răteștii preste totū, dreptū aceaia să scoasă cu chinovariu și să scrise ca să să știe denū Rătești a 6 parte, precumū scrie și la vält. cărți a Radului-Vodă și ale altorū Domni, așa să ție, dreptū aceia... vt. Log.; cu roșu), cu mori, cu vii și a treiaia parte și iarū și moara a noaoa parte, a Zăbeanilorū a doasprăce parte, a Țupturealelorū a treiaia parte, a Dobreanii lu Saulū

a patra parte, a Mostecuții cu vii cu totu, care olate au fostu luatū celū cu fericitā pomenire denū Uzonū locuitorū Beldi Chelemenū, după moarte fost-au rămasū pre carii să tragū dentru dumnealui, pre dumnealui bunulū Beldii Palū, care acumū prea-luminatului și destoinicului Craiului Ardealului Solnocului denū lăuntru iaste — panū mare Săcuilorū gheeneralū și mai mare Craiu (*sic*)¹⁾ la Haramseșū²⁾ (*sic*), adecă Trei Scaune Săcuesti, căci că și mai denaintea Domnii Meale cu fericitele pomeniri Domni și moștineanii țărāi aceștia, Radu-Vodă, Alexandru-Vodă, Leon-Vodă, Costandinū-Vodă și Mihnea-Vodă, împreună cu sfātuitorii Divanului de atunci, cu leage direaptă au judecatū a fi a jupānilorū Beldeștii și rămășiților lorū. Sevai că Vorniculū Hriza în zilele cu bună pomenire Io Matei Băsărabū Voevodā, nu știmū de ce cunoștință rea sufletească fiindū îndemnători, fostu-le-au cuprinsū în sama lorū, iarū, cândū au fostū în zilele lui Costandinū Șarbanū-Vodă, văzāndū adevărata direptatea dumnealorū sale Beldeștii la aceale moșii, iarū li s'au datū dumnealorū sale, acumū încă și în zilele Domnii Miale sculatu-se-au rudele și rămășițele lu Tudorū Čocora, apucāndu-se de aceale moșii într'acesta chipū cumū că în zilele fericitulū Io Matei Băsărabū Voevodū arū fi juratū cu 12 boiari cumū că Čocoro n'au vāndutū aceale olate dumnealui Beldii Chelemenū, nice-i iaste cu nimicū datori. Dec și Domnia Mea cu toți cinstiții boiarii Divanului judecat-amū sufleteaște cumū să jure dumnealui Belde Palū cu 24 de boiari cumū că-i sântū cumpărători dereapte aceale moșii și așa va rămānea Čocoro de judecatā și va birui dumnealui aceale olate după obična țărāi și judecāții Domnii Miale. Dumnealui Beldi Palū încă, avāndū bună dereptate, fost-au gata, și, după rānduiala și judecata Divanului Domnii Meale, venit-au, nu cu 24 de boiari, ci cu 20 Ardeleani, anume acești boiari: dinū Sentū-Ivanū Henterū Andrașu i Mihai Diiacū, denū Cernatu Bernadū Freanți i Covač Pātru, denū Sačva Laiošū Ianășū, denū Ghidofalva Culeșū Pātru, denū Angheloșū Foro Ianășū, Diianișū Gheorghie, dinū Lesnio Covač Tamașū, Iacociu Gheorghie, Sasū Ianășū, denū Chidū-Martonū Gheorghelū i Nagū Ianășū, Sochiori Gașparū, denū Becfalva Naghi Tamașū, denū Lemheni Fiverū Micloșū, denū Ozonū Sabo Tamașū, Bearne Leorinți, Sabo Iacobū, Mihali Diiacū. Vāzāndū Domnia Mea buna direptatea dumisale Beldie Palū la aceale olate ce

¹⁾ Craiubirău.

²⁾ Haromszék.

scrie mai sus, judecat-am Domnia Mea împreună cu toți boiarii Divanului a fi dumnisale și coconilor, nepoților și strănepoților dumnisale moșie ohabnică în veaci și oricui va fi a lăsa dumnealui, pentru că au rămasă Țocoro de leage și de judecată... Făgăduindu cumă în zilele Domnii Meale de la rumăni dumnealui Belde Pală care săntă în țara Domnii Meale, însă striini, nu birnici, nici striini, carii voră fi fostă pre alte moșii așazate și acumă, văzândă acastă milă a Domnii Miale să ară muta, de toate dăjdile țării, ertatu-i-amă, denă bani de oi, denă rămătoră, denă stupi, denă miare de ceară, denă vină, denă pâine, denă fieștece dijmă, denă bani de seaamă, cu ună cuvântă fieștece feali de dare sau muncă Domnia Mea nu voi lua, nici pre alții a lua nu voi suferi, și oricare Domn ară dăru Dumnezeu au dintru neamulă nostru au dentr'altă neamă a Domnii Meale să fie proclătă, etc.

Marturi: Gheorghie Vel Ban, Stroe Vel Vor., Radul Vel Log., Dumitrașco Vel Vist., Toader Sturdzea Vel Spat., Badea Vel Cliuč. Drăghici Vel Păh., Preda Vel Stoln., Costandină Vel Comis, Costea Vel Post. Ispravnic Șarban Catacozenă Vel Log. Scribe Goran Log. Olănesculu.

Iscălitură: Io Gligori Ghica Voevoda.

Monogram. Pecete cu cei doi lângă arbore și «Io Gligorie Ghica Voevod... zemli vlašcoi».

28 Iulie 7212. «Io Costandin Băsărab Voevod» dă zapisul său «priiate-nului Domnii Meale jupană Beldee Chelemenă, fečorulă lui Beldi Pală, nepotă lui Beldi Chelemenă de la Budila, dină țara Ardealului, și cu fečorii lui, căți Dumnezeu îi va da, ca să le fie loră ochne aič înă țara Domnii Meale înă satulă Răteștii..., și dină moșia Plăticeștii..., și dină Sărăștii... și satulă Vădeanii totă și dină Drumcești trei părți..., și dină Sărbeani... și dină Čepturile... și dină Dumbrava Slavului... și dină Măstănești, pentru că, aceste moșii fiindă mai denainte vreamă ale lui Tudoră Țocoro și fiindă elă datoră jupănului Beldi Chelemenă, moșulă Beldii Chelemenă, bani 20.000 cu zapisă de la mână lui, și fiindă datori și ună Turcă de la Beligradulă-de-susă bani 35.000 cu zapisă și, prinzându-lă Turculă acolo, l-au fostă pusă într'ună puță în fiiară încă înă zilele lui Gavriilă-Vodă, fečorulă lui Simion-Vodă, și, neavândă cu ce plăti, l-au fostă luată înă chizășie Cărstea logt. dină Buciumeani, apoi Turculă au fostă apucată pe Cărstea logt. înaintea lui Gavriilă

Voevodă pentru acea datorie a lui Tudoră Țocoro, de au fostă plătită toți banii deplină, 35.000, și mai fiindă Tudoră Țocoro datoră și lui Gherghe Comisă, bani 39.000, cândă au fostă înă zilele Radului Voevodă, fečorulă Mihnaii Voevodă, iară jupănulă Beldea Chelemenă elă au fostă mersu înăaintea Radulu Voevodă de au arătată zapisulă lui Tudoră Țocoro de datorie, fiindă și ceilalți datornici de față. Intr'aceaia Radulă-Vodă fostu-le-au dată la mijloculă loră 6 boiari dină Divană, anume Vintilă bivă Velă Vornică i Ivașco ce au fostă atuncea Vlă Vornică i Papa bivă Velă Logt. i Gligorie bivă Velă Comisă i Tudorană bivă Velă Sluj. i Paraschiva Velă Logt. ca să-i tocmească și să-i așaze pentru aceaste datorii precum voră găsi cu dreptate. Deci acei boiari așa i-au fost judecată cumă să plătească jupănului Beldea Chelemenă, moșulă jupănului Beldii Chelemenă, aceale datorii toate, însă bani 74.000, de mii, și să ție aceaste părți de ocnă ce scriu mai susă toate, și după judecata aceloră boiari fost-au dată jupănulă Beldea Cârstii Logt. pentru datoriia lui Tudoră Țocoro oi 150 și lui Gherghe Comisă bani 39.000, și au rămasă toate moșiile lui Tudoră Țocoro ce scriu mai susă la mână jupănului Beldei Chelemenă. Și de atuncea încoace totă au stăpănită jupănulă Beldea Chelemenă aceaste moși cu bună pace înă zilele lui Leonă Voevodă, de cândă au fostă atuncea după moartea lui Beldi Chelemenă, iară Tudoră Țocoro elă s'au fostă sculată cu păără și au mersă înăaintea lui Leonă Voevodă înă Divană de s'au părătă de față cu jupănulă Dațău¹⁾ Laslău, ispravniculă fečorulă jupănului Beldii Chelemenă, și așa au fost părăndă Tudoră Țocoro cumă că n'au fostă elă datori Beldii Chelemenă niciună bană, nici nu l-au plătită de nicio datorie, zicândă ca să-și ia moșiile înăapoi. Intr'aceaia Leonă Voevodă, văzândă zapisele de datorie și cartea Radului Voevodă de judecată și de rămasă la mână jupănului Beldie Chelemenă, fost-au judecată ca să-și ție jupănulă Beldea Chelemenă părțile de moșie cu pace. Și au fostă rămasă Tudoră Țocoro de judecată. Și de atuncea încoace iară l-au stăpănită jupănulă Beldea Chelemenă cu pace până înă zilele lui Gligorie Ghica Voevod. (Apoi procesele sub Grigore și Antonie-Vodă. Citate cartea lui Radă Mihnea din 7129, a lui Leon din 7138, a lui Constantin Șerban din 7163, a lui Grigorie din 7171, a lui Antonie din 7180. Intărire.)

Marturi: Cornea Vel Ban, Stroe Vel Vor., Șărbănu Vel Log., Mihaj Cantacuzino Vel Spăt., Șărbănu Vist., Costandin Vel Cliuč., Dumitrașco Vel Peh., Ștefan Cantacuzino Vel Peh., Șărbănu Vel Stol., Gheorghie

Vel Comis, Toma Cantacuzino Vel Sluj., Costandin Vel Pit. Ispravnic Radu Cantacuzino vt. Log., «Și s'au scrisă cartea ačasta într'alū șase sprezeacelea anū dinū Domnia Domnii Meale de Mihai logofețelulū de la Tărnave înū București.»

Iscălitură. Pecete mare cu cei doi sfinți. Monogram.

Jos: «Radulū Cantacuzinò vt. Logt. pročto».

Mlostiiu bjeieu Io Costandin Voevod i gsdnū davatū gvsdmi sie po[ve]lenie gsvdmi priiatenului Domnii Meale jupānulū Beldei Chelmenū și a frăține-său Belde Davidū i de la Michișū (?), ca să fie volnicu cu ačastă carte a Domnii Meale și cu sluga Domnii Meale, anume — și cu omu dumnealorū Toma părcălabulū, de să umble să să strângă pre toți Rumānii denū satu ce să chiamă — otū sudū — carii sântu fugiți și rāsipiți denū Țara Ungurească aič înū țara Domnii Meale, oriunde i-arū găsi, la satu domnescu, boerescu, călugărescu, pre la orașū, pren niscai slobozii, supuși pre lângă niscai slujitori sau măcarū veriunde i-ar putea găsi înū țara Domnii Meale, totū să hie volnicū Toma părcălabulū și cu sluga Domnii Meale ce s'au zisū mai susū, să-i ia pre toți cu ale lorū fāmei și cu toate bucatele lorū ce vorū avea și să-i ducă să-i așaze pre moșia dumisale otū Rătești otū sudū Saacū și, după ce să vorū strānge și să vorū așaza, atunci să vie să-și ia ruptoare de la Vistieria Domnii Meale după a lorū putință, iarū pre unde să vorū întāmpla a-și găsi de acești Rumāni fugiți, măcarū veriunde, și arū sta cineva înpotriva poruncii Domnii Meale, adecă părcălabi domnești, au boerești, călugărești aru măcarū vericine a nu-i daarea, la unii ca aceia bine să știe că voi trimite Domniia Mea de-i vorū aduce înū butuci și mare pedeapsă vorū petrece de cătră Domniia Mea. Intr'altū chipū nu va fi. Așijderea să hie volnicū sluga Domnii Meale ce s'au zisū, denpreună cu Toma părcălabulū de să apuce pre Manea Bānagū, care au junghiātu pre Ghinea părcălabulū, să întoarcă toată cheltuiala, iarū elū, avāndū vre o judecată, să vie să să îndrepteaze cu judecata Diyanului. Pentru că așa iaste porunca Domnii Meale. Și и сѣм реч гвсѣмн, Noem. 20 dni, 7214.

Monogram. Pecete octogonală cu chinovar.

Pročt. Vel. Vist.

1) Daczó.

10 Maiu 7215. «Noi moșteanii dinū Sârbeanii» dau zapis «jupănu; Beldii pentru că scoase dumnealui unū zapisū de cumpărătoare de la Marii[a], fata lui Čocoră Vorniculū, de pogoane 13, înū dealulū Sârbeanilorū, care i-au fostū datū tată-său de zeastre». Recunosc și ei. Iscălesc: «Radulū Vrabii, călugărulū Micloiulū, Mihăilă Gogotură, Neagulū abagiulū, Racovița Velū Port., Preda, căp[itan] mare otū Gherghița, Once sutașū». ¹⁾

† Mlostiiu bjiu Io Costandinū Voevodū i gspdnū zemle vlahis-coe davatū gydmi siiu poveleaniiu gydmi priiatenului Domnii Meale dumisale jupănuului Beldea Davidū ca să fie volnicū cu ačastă carte a Domnii Meale de să aibă a-și ținerea aici înū țara Domnii Meale pre moșiia dumisale de la Rătești otū sudū Saacū ai dumnealui rumăni carii i-au adusū denū Țara Ungurească, oameni 8, ca să-i fie de treaba și ajutoriulū dumisale, iarū de cătră Domnia Mea vorū fi în pace de toate dăjdile și rânduialele câte vorū fi preste anū înū țara Domnii Meale, de nici unele nimic val său băntuială să n'aibă. Că i-amū ertatū pentru voia priiatenului Domnii Meale ce scrie mai susū să'ipă (*sic*) a fi de treaba dumnealui. Dreptū aceaia vă poruncescū Domnia Mea și dumnevoastră boiari și altorū sluji ale Domnii Meale, vericarii cu ce slujbă și rânduială veți umbla, de vream ce veți vedea ačastă carte a Domnii Meale, iarū voi toți să aveți a vă ferirea de acești oameni striini, că cine le-arū face vre unū valū peste cartea Domnii Meale, unii ca aceia bine să știe că rea scărbă și certare vorū petrece de cătră Domnia Mea, ca așa iaste porunca Domnii Meale. ИСААМ РЕЧ ГВДМИ. Fev. 1 d., lt. 7216.

Iscălitură și monogram. Pecete octogonală cu chinovar.

Io Costandinū Voevodū bj. mlst. gspdrū zemle vlahscoe. Alū nostru prietenū, dumneata jupăne Beldo Chelementū, sănătate pohtimū dumitale. Pricina cărții nu iaste de alt[a] fără cătū facemū dumitale știre că să jăluiră oiarii carii au cumpăratū slujba oiritului înū județulu Săcuianilorū cumū că suma oilorū pre cătū amū fostū făcutū dumitale cartea noastră ca să să scutească de oiritū nu săntū toate ale dumitale, ce dinū 500 de oi ce scrie în carte săntū ale dumitale numai oi 200, iară alalte ce mai trecū săntū ale oamenilorū dumitale, și aceia săntū totū de datū ca și alalți striini, numai ce le faci ale dumitale ca să să n'plinească suma ce iaste înū carte. Care ačastă slujbă iaste vān-

¹⁾ Pentru ostașii așezați în Gherghița v. inscripția bisericii de acolo, în *Studii și documente*, XIV, p. 3 și urm.

dută pă bani, după cum iaste obiceiul țării aceștea. Ci a să păgubi cineva iaste și cu păcatu, că țara iaste cu dajde și cu multe păsuri și greuri asupra, ci muncește fiecare cumu aru putea face să să poată ornici (*sic*) dajdea și cheltuiala. Ci pohtimū pre dumneata ce vorū fi ale dumitale bucate pre adevăratū să aibă pace, precumū scrie cartea noastră; iarū ce vorū fi de datū, ale oamenilorū dumitale, să și le plătească, ca și alalți striini, că, precumū zicemū, ei au atăta pagubă dintr'acelū județū, că iaste păcatū să dea dupinū casăle lorū, să să păgubească. Ačasta, și fii dumneata sănătosū. Dech. 20 dni, 7217.

[Vo]: La alū nostru bunū priiatinū dumnealui jupănū Beldea cu sănătate să să dea.

(Pecete octogonală pe ceară.)

Anu 1730, cândū s'au vrutū să vie cu of[i]le jupănū Beldie Chelemenū dinū Țara-Rumânească acasă, fost-au tovaroși anume Stoica Fretișelū denū Preajmarū, păstoriu Oprea Stroiiasi, care au mărturisitū cu sufletele lorū cumū că dinū oile lui jupănului Beldie Chelemenū au luatū 31 netunse, și ademășū popa Dumitru cu fečorulū haalū mare și cu pruteasa înpreună cu boiarulū care au strănsu s[l]jobozie atunci înū Podeanii, însă hotarulū Podeanilorū l-au luatū. De care lucru și findū omenii față innaintea noastră, aș' au mărturisitū.

Eu Popa Buhurū (?) dinū Budila.

Eu dasascalu Oprea dinū Budila.

† Mlstiiu bjiu Io Grigorie Ghica Vvd. i gsdnū davatū gsvdmi sic poveleanie gvsdmi dumialorū sale Beldi Mihai i Beldi Iozefū, fiii lui Beldi Chelemenū, ca să aibă a-și aduce la moșia dumnealorū aici înū pământulū țării la Rătești înū sudū Saacū oameni striini ungu-reani dinū țara Ardealului obagi ai dumilorsale, liude — pre carii aducându-i și așăzându-i la moșia ce scrie mai susū, să fie de cătră Domnia Mea înū pace și ertati de toate dăjdile și orânduialele vericate arū eși de la Visteriia Domnii Meale peste anū înū țară. De niciunele nici-unū valū și nicio băntuială să n'aibă. Pentru că i-amū ertatū Domnia Mea de toate dăjdile țării, fiindū oameni striini, și i-amū lăsatū să fie scutiți totdeauna, ca să poată fi dea purtarea grijă de bucatele, adecă dobitoacele ce arū trimite mai susū numiții fii ai lui Beldi Chelemenū la moșia Rătești ce mai susū arată. Dreptū aceaia poruncescu Domnia Mea și dumneavoastră boiari cislași și zapcii de dăjdii, văzându cartea Domnii Meale, toți să aveți a vă ferirea de oamenii ce scriu mai susū,

526.885

nimeni de nimicū valū și băntuială să nu le facă, că cine să vorū ispiti a le face vre o supărare peste porunca Domnii Meale, unei ca aceia rea scărbă și certare vorū petreace de către Domniia Mea и сѣмъ рѣчъ ГСКДМН.

Iun. 6 dn., lt. 7242.

Iscălitură, monogram.

Pecete octogonală cu ambele țeri și data de 1737.

«Proct. Velū Logft.»

† Cinstitū și alū nostru bună patron, ilustrisime domene comesū Petre Aporū, cu firască dragoste închinându-mă, toate cele de fericire rogū ca să-ți dăruiască milostivulū Dumnezeu. Altă n'amū mai multū căstă dată cătră dum. fără cătū dau înștiințare pentru unū Stanū tălharū care împreună cu doi ce s'au prinsū aič au fostū furatū niște cai, și acelu Stanū au scăpatū, nu s'au pututū prinde. Ce să pui dumneta silință doarū s'arū putea prinde, c'acolo înū Sintū Lelițū este trăitorū, doarū s'arū putea face o chivernisială ca să să înțerce de atâte furțișaguri: aduc de acolo încoace și de aici fură și ducū într'acolo, de nu să mai potū odihni oamenii de furțișagurile lorū. Și această rămăne la bună chivernisala dumatiale: precumū vei socoti, vei face și într'aceste pricinī a cestorū tălhușaguri. Să află și unū Dedulū fečorulu Țintii, c'arū fi amestecatū, care, de s'a dovedi aci, prindzindu-să, i s'a face canunulū. Dară să știi și dumneta, și pentru unū calū murgu cu herulū meu, amū fostū scrisū mai în trecută vreme, și niciunū răspunsu n'amū luatū de la dumneata, pentru care calū va spune dum. omulū meu pe largu dinū gură. Cu această acumū, și fii dum[neata] sănătosū. Dech. 2.

Illustritatis Vestre ca un fii: Georgius C. D. R.

Illustrissimo den. dom. cin. Petro Apor Regi gudici Trium Sedium secularum cum pleno honore detur (*sic*).

† Cinst. și alū nostru bună prietenū și de aproape megieșū, dumneta craibirău de la Ĝrgiu, sănătate îți poftimū de la milostivulū Dumnezău. Altă, înștiințămū pe dumneata pentru unū omū alū nostru anume Radulū, care, mergăndū acolo în Țara Ungurească ca să-și cumpere nește postavū și altă ce i-arū trebui, s'au sculatū unū omū de-acolo anume Arsăne dinū satū dinū Oșlibū, și s'au acolisātu de acestū omū alū nostru precumū că iapa ce este elū pe dănsa, este a lui, și, fără de nicio dovadă, aducăndu-lu înaintea dumatiale, i-au luatū iapa ș'au dat-o acelu Arsăne, și omulū nostru ș'au datū și chizașū acolo, până va veni

să să îndreptedze, și, venindū aice și tănplându-să acelu omū de la care au cumpăratū elū iapa de șede departe, tocma la Gălați, au făcutū zăbavă până au adusū pe acelu omū înaintea Domnului nostru, și la Divanū ș'au adusū acelu omū șapte oameni de'u ġuratu pentru dănsulū precumū că acē iapă este dreptū denū bucatele lui. Deci Domnulū nostru me'u scrisū carte ca să-ți scriu dumitale să dai iapa omului să i-o aducă, că, neaducându-i iapa, să știi că omū prinde aici un Armanū sau pe altū cineva de acolo dinū Țara Ungurească și omū plini iapa omului, că nici într'onū chipū n'omū primi ca să fii omulū păgubașū. Darū și ačasta să socotești dumneta că omenii dumilorū vostre de acolo dinū Țara Ungurească totdeauna vinū aici prinū Moldova, pentru neguțtorie și alijverişulū lorū, și noi pe nime de acolo nu-i facemū supărare; iarū omenii noștri căți vinū acolo să și scolă câte un tălharū de acolo și să acolisăște de dănsulū, puindu-i pricină că au este calulū ce merge pe dănsulū alū lui, au și alte pricini ca aceste le punū, și fără de nicio ġudecată sau dovadă pliniți dumnevoastră de la omenii noștri. De aceia aceste nu sântū fapte megiișăști, ci trebuiește cu bună dovadă să dovedești dumneta pe oamenii noștri și așa, aflându-să că sânt vinovați, atunci cu dreptate este să plinești de la dănsii ca de la niște oameni răi, darū numai pe gura unorū tălhari și oameni răi trebui să nu te potrivești dumneta ca să faci zebereli oamenilorū, pentru ca să nu stricămū prietișugulū, fiindū megieși de aproape.

Și cu ačasta să fii dum. sănătos. Mart 4.

A dumetale bunū priatenū Iordache Ruset Vel Vor.

† Cinst. și alū nostru bunū prietinū și de aproape megieșū dumnelui craibirău de la Ģurgiu cu bunu sănătate să să dē.

Pecete neagră a carantinei.

† Alū nostru cinstitū și bunū priatenū dumneata mare căpitanū de țara Ģurgeului, să fii dumneata sănătos. Scrisoare ce ai trimisū dumneata la noi înțeles-amū pentru nește oameni carei au fostū loatū nește oi de acolo și au eșitū înū iasta țară. Deci noi, dacā amū vădzutū cartea dumitale, i-amū pusū la temniță. Deci ei așa dau samă c'au fostū păcurari la Ianășū diiacū denū Alfălău și la Sasū Peteru și la Matei Gheorghii și la Vargheșū Iștioanū. Deci cini sintū cu pagubă să vie de fața, că acești oameni vor sta la 'nchinsooare, și amū pusū dzi în dooa săptămăni, să vie cine are pagubă de acești oameni. Să fii dumneata sănătosū. Șeasădzăci de oi s'au loatū, iarū cinci oi au datū acești oameni samă

că au rămasu la Ionu denu Alfălau ce au fostu păcuraru la Ilișu Gurghișu, iară, de nu veți veni înu doa săptămăni, să voru slobozi oameni denu temnițe.

Și au spusu că aceaste oi nu le-a furatū, ce le-au looatū pentru nește oi ce au fostu looatū Ionu denu Rondu denu turma lorū patruzăci de oi: pentr'acele oi au looatū aceastea. Să vii să stea de față.

† A dumitale bunu prietenū și de bine voitorū părcălabulū Arapulū, de Niamțu. Costantinū Arapulū părcălabū.

Cinstită a noastră ca o soră dumneai doamna lui Lazarū Iștioanū, dumitale ne 'nchinămū cu sănătate și poftimū de la milostivulū Dumnedzău ačastă scrisoare a noastră să afle pre dumn[ea]ta sănătoasă. Scrisoarea dumitale ce ni-ai trimisū ni-au venitū și amū înfălesū pentru rândulū oamenilorū celora ce scrii dumn[ea]ta că unii dintr'ai noștri vorū să să ră.... să margă înu munții dumilorū voastre să zăberiască nește oi. Ci eu acestū lucru că știi dumn[ea]ta că l-amū cercatū, ce nime nu înblă să facă dumilorū voastre zeberială dum[ea]voastră, numa atâta, fiindu nește oameni de țara noastră căroro li-au scrisū gorștă-narii oile, și, după ce le-au scrisū oile, ei s'au dusū înu Ciucū și nu vorū să dea gorștână. Č-au scrisū Măriia Sa Vodă acolò la crai-birău de Čucū și la alți mai marii Ciucului pentru acei oameni să-și dea gorștina, iară, dacă-și vor da gorștina lorū câtū le face, să șadză unde le va fi voe lorū. Și au mărso cu cărțile gorștinari acolo la Ciucū, ce totū de nu l[i] vorū da acei oameni gorștina, să și zeberiască. Incă acolo iaste la Totrușū, nu să atinge de partea dumilorū voastre nemică, ce acolo, din partia Ciucului, de orū vrea să ia, orū lua. Iarū pentru unulū ca aciali, cândū vorū fi acmū, iată că Măriia Sa Vodă porceade acmū la Țarigradū să-și înnoiască Domniia, deci aicia omū rămănea noi; ci n'amū vrea să (să) lăsămū noi să să facă unele ca aciaste. De ačasta facemū știre dumitale, să fii dumneta sănătoasă.

U Iasū, Iun. 20.

Alu dumitale de bine voitorū, Toaderū (?)

† Io Costandinū Duca Voevodū bjiu mlstiiu gospodarū zemle moldavsoi scriemū Domniia Mea la toți lăcuitarii țărăi. Vă facemū știre pre unde să va prileji a mergia dumnealui Șandru Mihai, carile au fostu rob la Tătari și acmū merge înu Țara Ungurească cu oamenii lui, să aveți a-i griji de bucatia. Așjderele și, bulucbași de Trotușū, să-i dai

petrecători până în Țara Unguriască, și întorcându-să iară înapoi, să viia aicia la Iași, iară să-i dai petriacători totă până aicia în Iași. Ačasta scriu. U Iasū, It. 7202, Ap. 7. † САДМ ГДНС БЕЛАМ.

Pecete octogonală, cu bourul.

† De la milostivul Dumnezeu cu bucurii scris-amă la ală meu cinstitū și prè-iubitū și mai mare frate, dumnelui jupănū Copos. Facū pohti tootū bina (*sic*) binele ca să dăruiască milostivu Dumnezău dumnitale dă împreună cu toată cinstita casa dumnetale. Cinstita scrisore dumnitale care me'i trimesū, venitu-mi-au cu dragu, o'mū priimitū și de totū pre rindu înțeles-amū scrisorii dumnetale, de care lucrulū dat-amū laudă milostivului Dumnezeu, dacā amū înțilesu de bună sănătate dumniuvoastră, și ne'ū părutu bine căce v'a feritu Dumnezău a fi... de acele răutăți. Cătră ačasta, de vei pohti dumneta a întrebare de a noastră sănătate, harū să fii milostivu Dumnezău, ne aflămū sănătoși, iarū, de altū, bușluială destu[lă] amū petrecutū de aci, totū răutăți, că să știi dumniata cumintele, că atāta răutate ni s'au făcutū de acești vrăzmași de Tătari pi la sate, pi la Mehede[n]ț, pre ude știi dumniali, numai stupii 30 ne măcatū, darū totū pān darū vinū (*sic*), totū ne măcatū i făcutū-au atāta răutate, numai Dumnezău să le plăte (*sic*) acestorū căni. Altă, fostu-me'i scrisu dumnetale pāntru rāndu celorū vite: să știi dumniata că nu s'au pututū vinde, că iatā ce răutăți au fostu. Iarū să știi dumnetale că eu amū pusu 2 čobani cu plātā la dānșii, de păzāscu, și le totū păzitu cu sarū (*sic*), și amū pusu de i-au toți bātutu, că au fostu toți arizi (*sic*); ci aice în țara noastră nu vorū să cupere, că să știi dumneta, că numai ei i-au fostu lāsatu omeni dumnitale sāguri, iarū pānā acumū să știi dumneta că nu le s'a păzitu bine. Dece dumniata vei da de știre ce vorū să li să facā: să ai vi[ni] dumneta aici au trece-vei într'aceia parte, de-ți va trebui dumnetale v'ō calū bunū, să ni-i dai și să-mi dai 1 berbece, că amū o calū forte bunū, cum ți va plăcē dumnetale: vānātu iaste în păru, iarū de vāzare nu să vorū putē vindea. Numai a[tā]ta mă rogū dumnetale, de într'acolo, în ce chipū vorū fi veștile dumnetale, să ni dai de știre, ca să știm și noi pāntru vita dumnitale: vei da vește (*sic*) de totū ce vorū face. Ačastā puțirā scrisore să fie pre dumnetale sānătoși.

Alū dumnitale ca unū mai micū frate: Preda Stol.

Ačastā puținticā scrisore cu multā cinstea să să dea întrō cinstetā māna dumneaalui jupānului Coposū Ișțfanū, cumnatului și alū mieū mai mare ca unū frate, cu cinstea să să curtenească.

† Satele ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçoriul Diicului Spăt. la împărțeaala ce s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Vel Comisū Buicesculū. Noim. 1 dni, lt. 7191.

† Satul Vităneștii cu moșia munților până în Plopcea și hotariu lui să meargă până în Vediță, și cu casile, cu curțile boerești, și cu toți rumăni.

† Moșia de la Smărdeștețu, cătă să va aleage, moșie stearpă, fără rumăni.

† Satul Gropșanii, cu toți rumăni și cu viia.

† Satul Laiulū, cu totu hotariulū și cu rumăni și cu viia de la Slatină, însă fără moșia Lučanca.

† Satul Ulmetulū de peste totū hotariulū, cu viile și cu rumăni.

† Satul Șcheii jumătate, cătă să va aleage, cu viile și cu rumăni.

† Satul Urșanii dupeste totū hotariulū și cu toții rumăni.

† Satul Čorăca și cu Hoteștii și cu toții rumăni, să să împarță înū doo.

† Satul Mănceștii și Ursoia și Flocoșanii, moșie stearpă, fără rumăni, aceasta să să împarță iarū înū doo.

† Iarū pentru toți rumăni căți sântū pentr'aceaste saate să aibă a să număra și, de vorū fi mai mulți de cătu aceaia la altă plasă, să să împarță înū doo, iarū, de vorū fi mai puțini decâtū înū ceaialaltă plasă, vorū fi mai mulți înū ceaia plasă, să să împarță înū doo, ca să să potrivească, să fie totū tocma.

† Theodosie Mitropolitulū Ungrovlahiei. Costandinū Cantacuzinō bivū Velū Stol. Stepanū Pit. Mojesculū (*sic*). Costandinū Brăncoveanulū Vel. Spăt.

† Țigani ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçorul Diicului Spăt. la împărțeaala ce s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Velū Comisū Buicesculū. Noim. 1 dni, lt. 7191.

† Mica țaganulū, meșterū de fierū, cu țaganca lui Chira cosătoare.

† Voico țaganulū cu țaganca lui Stoiana, cu feçorii lui, Stanū i Radulū i Samoilă, și cu fica Dumitra, învălitū, și cu feçorulū Chivei, Neagoe.

† Anca țaganca cu 3 feçori ai ei, Dumitru și Stanū, și Calinū și cu fată a ei, Oprea.

† Neagulū țaganulū, meșterū de fieru, cu țaganca lui Stanū, cu fiiu-său Dumitru, cu țaganca lui, Rada, și cu o copilă, i Dragomirū, dinū Sura, i Badea i Calenū.

† Radulū Gugulū, cu țaganca lui cositoare și cu copila ei, Stana.

† Staico țaganul și țaganca lui Ioana, cu fiu-său, Stoica, de însurat.
 † Vlada țaganca cositoare, cu fiu-său Necula i Drăgan, și cu 2 feate, Mușa i Drăgana.

† Rada țaganca cu feçorii ei, Dumitru i Radul, cu Chiriță, cu fie-sa, Anca.

† Dobra țaganca, cu fii-săi Văsiu i Radul i Stroe brat Stanciului i Dima fratele lui Mușat.

† Țiganii ce s'au căzut în partea jupăneasii Stancăi, fata Predii Post., feçorul Diicului Spăt., la împărțea ci s'au împărțit cu unchiul dumneai Papa Vel Comis Buicescul, Noim. 1 dni, 7191.

† Neagul țaganul, Pleșa, meșter de fier, și cu fii-său Dumitru, însuratu, cu țaganca lui anume Rada și cu un copil a lui, anume Dragomir, neînsurat, i Badea i Calin.

† Mica țaganul, meșteru de fier, cu țaganca lui, anume Chira.

† Voico țaganul, cu țaganca lui anume Stoiana și cu feçoriul lui anume Stan i Radul i Samoil și cu o fată a lui, anume Dumitra.

† Radul țaganul Gujul, cu țaganca lui anume Catalina și cu o copilă, anume Stanca.

† Stoico țaganul cu țaganca lui, anume Ioana, și cu feçoriul lui, anume Stoica.

† Rada țaganca, cu feçorii ei, anume Dumitru i Radul i Chirea, și cu o fată a ei, anume Anca.

† Vlada țaganca cu 2 feçori și cu 2 feate.

† Anca țaganca cu 2 feçori și cu o fată.

† Stanciul țaganul țoanghieru, cu țaganca lui, anume Dobra, și cu frate-său, Stroe.

† Theodosie Mitropolitul Ungrovlahiei. Costandin Cantacuzin biv Vel Stol. Costandin Brâncoveanul Vel Spăt.

Țiganii cei fugiți.

† Stan Țancoiu.

† Bucur țaganul, feçoriul Ancăi țigancii.

† Dumitru țaganul, fratele lui Mușat.

† Iar, de să vor mai găsi niscai țigani neîmpărțiți, să să împărță în două.

† Theodosie Mitropolitul Ungrovlahiei. C. Brâncoveanul Vel Spăt.

† Mlostieiu bjeiu Io Radulū Voevodū i gspodnū pišetū gsvdami ție popo Ianiu de la clirosulū Domnie Meale de în Câmpulū-lungu. După aceia-ți dau în știre Domnia Mea de rândulū ceștii jupănease călugărița anume Elisaftha, ce lăcuiăște în sfânta mănăstire ce se cheamă Valea Mare, că au venitū naintea Domnie Meale de se-au jeluitū și au spusū cumū au avutū nește țigance, anume țiganca lu Čobanū cu o copilă, acia în țigăniia beserecii, și au fostū alesū ei de moșie de la părinții ei. Deci, cându au fostū în zilele lui Alexandru Voevodū, iarū jupăneasa Elisaftha călugărița ia au avut pără cu popii de la sfânta besereca Domnie Meale, ce iaste mai susū scrisă pentru aceaste țigance, și se-au părătū de față, și aș'au părătū popii naintea lui Alexandru Voevodū cumū au adusū aceaste țigance cu cheltuială de în Țara Ungurească. Intr'aceaia Alexandru Voevodū Domnia lui au judecatū și au adevăritu cumū au fostū aceaste țigance ale Elisaftei călugărița de moșie. Deč au datū de-au întorsū cheltuiala popilor, 800 de bani, și ș'au luatū țigancele la mână ei. Iarū, cându au fostū acumū în zilele Domnie Meale, deac'ai căzut a fi clișiarū beserecii, tu ai rădicatū pără pentru aceaste țigance și v'ați părătū de față naintea cinstiților deregătorilorū Domnie Meale jupanū Vintilă Velū Dvor., jupanu Papa Velū Log., și v'au judecatū să-i dai țigancă pentru țigancă și copilă pentru copilă, căci au fostū ale ei de moșie. După aceia tu nič așa n'ai lăsatū, ce ai nevoitū pre Elisaftha călugărița, de-au juratū la Metropolie naintea părintelui Vladichii Luca pre sv[ă]nta Evanghelie, cumū sântū ale ei de moșie, și încă i-ai făcutū și zapisū de în mână ta, cumū i veri plăti țigancele; apoi tu i-ai fostu luatū 2 coșile de țiganū ale Radului Post. la Balomirești. Ce nu i-au fostū cu pace, ce l-au luatū alū cui au fostū. Deci, în vreamă ce veri vedea častă carte a Domnie Meale, iarū tu să cauți să-i dai țigancă pentru țigancă și copilă pentru copilă și mai multū de valū să nu o porți, nici să mai vie să se jeluiască a doara, că apoi veri avea și cuvinte ca să-i plătești bucatele. и како дає нѣкє порѣч. гсвдми.

I is. Papa Vel Log. Pis. Iul. 13 dni, 7129.

Pecete peste hârtia ruptă, monogram.

† La alū nostru socotitū și bunū priiatenū și vecinū de aproape, jupanū Harco Martonū, prefectușulu a bunului frate și mai mare priiatenū alu nostru jupanū Beldi Ianoșū otū Budila, pohtim de la Milostivulū totū binele împreună cu bună pace și sănătate să dăruiască dumitale și a toată cinstita casa dumitale. Alt[a], dau în știre dumitale cumū

au venitŭ această muiare bună de înu olatulŭ dumneavoastră, anume Vișa Oproaoe, prentu unŭ lucru ce știi dumneata că au avutŭ cu fečorulŭ ei. Noi n'amŭ știutŭ nemicŭ, ce amŭ întrebatŭ stăpăanii aceii mueri au fat[ă] ce au fostu, menitu-s (*sic*) cu fečorulŭ aceii mueri. Și au spusŭ stăpăna cu sufletulŭ ei, anume St[a]nca a lui Hedeghiușŭ Pătru, cumŭ au mersŭ acea fată anume M[a]ria nevastă învălită, după aceeaia ia au lepădatŭ crăpa denŭ capŭ și s'au făcutŭ fată cu plete și au și jucatŭ în horă în jocŭ. Lângă aceasta iarŭ au spusŭ altă fată, anume iarŭ M[a]ria, care slujește la Nicola Pit., iarŭ au mărturisitŭ cumŭ au venitŭ nevastă și s'au desvălitŭ și au înblatŭ fată la capŭ ca și alalte feate, și alte mărturii feate de vrăsta ei s'au găsitŭ de o știu și o au văzutŭ totŭ așa. Ce au fostŭ ceștii mueri bun[e] can degrabă, ce nu le-au pututŭ strânge. Iarŭ acestea așa au mărturisitŭ, să aibă credință. Să fii d[u]m[nea]ta sănătos. Datum în Bolgarsseghben, mense iulii 4, anno 1642.

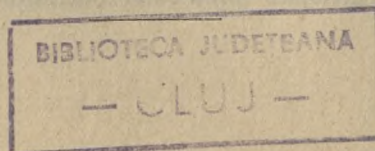
Bunŭ priiatenŭ alŭ dumitale Protopopŭ Vasilie,[o]rașu i. st. (?)

† 1710 Maiu 31. Din poronca cinstitului protopopŭ Ionŭ dinŭ Căliianŭ iată c'amŭ vulătuitŭ în Ardiu satulŭ tocma la svnta besarecă un Lăcan Toaderŭ, omŭ de 40 de ai, dale (*sic*) cu sufletulŭ că popa Ionŭ pentru pizma n'au ținutŭ rîndulŭ, ce și muere lui s'au dusŭ într'alte sate de e'u făcu molitvă. Uilăcan Flore, omŭ de 30 de ai, spuse c'au chematŭ pe popa Onulŭ să cumenece și n'au mersu, ce o au cumenecatŭ elŭ, și o au îngropatŭ neprohodită pe o fată, și spuse c'au bătutŭ popa Onulŭ pe dascălŭ și e'u slobodzitŭ singe. Oltun Simionŭ, omŭ de 60 de ai, spuse c'au chematŭ pe popa Onulu să cuminece, că au fostŭ toți betegi în casă, și n'au mersu, au dzisŭ că eu nu vă-sŭ popă, cumenecătura îi în satŭ, deci vă cumnecați. Acește toți au spusŭ că pe popa Dumitru l-a adusŭ satulŭ și pe popa Onulŭ l-au scosŭ satulŭ cu popa Dumitru, și spuse că casa că popească o au făcutŭ satulŭ cu popa Ionulŭ, și e-au aratŭ popa Ionulŭ acestui omŭ, iarŭ pământŭ sâmănatŭ cu grîu, și l-au suduitŭ înaintre beserecii pre Simionŭ de n'arŭ fi vrutŭ dereptu bunulŭ satului. Cimpanŭ Macavei, omŭ de 40 de ai, spuse c'au dzisŭ popa Onulŭ că lu; unu-i poroncește Căliianulŭ, că elŭ are protopopŭ, dară de Căliianŭ nu bagă samă, că n'are trebă aice. Și au dzisŭ că are dereptate de la fișcătorŭ în loculŭ dumnealui. Nim[e]șŭ Precupŭ, omŭ de 60 de ai, spuse că pe popa Dumitru l-au adusŭ satulŭ ei toți, cu voe lorŭ, n'au venitŭ elŭ cu putere, casa ce popească o au făcutŭ satulŭ cu popa Onulŭ. Naculŭ Pêtre, omŭ de 56, spuse cu mare obidă că ei muritŭ unŭ fečorŭ și au chematŭ

pe popa Onulă să-lă grijască cumu-i legea și n'au mersu, ce l-au îngropatū neprohoditū și l-au întreatū Nemții este popă, este? ce nu vine; dacă nu vine, oi ci eu popă, și au pusū nește izmene prapori Nemții și au fostū merugându urlându, și au ținutū feçorulū în tinda beserecii 3 zile și totū nu l-au prohoditū; cumenecătura câte o lună de zile n'au fostū știidū popa unde-i, ce o au fostu purâtându oamenii și muerile de au fostū cumenecându. Suç Ionū, omū de 60 de [a]i, spuse c'au chematū pe popa Onulă și de 10 ori să-i cumenice o fată și n'au mersu, ce au muritū negrijitā. Sabāu Costinū spuse că e'ū fācut ei muere unū pruncū și au fostū fārā de lege de aghe (*sic*) sāptāmānā. Flore Ionū, omū de 40 de ai, spuse că e'ū muritū muere, au adusū dascalulū cumenecătura, dinū satū, de și-au cumnecatū. Rusū Ionū, omū de 35 de ai, spuse c'au bātutū popa Onulă pe dascalū de l-a fostū acoperitū singele și l-aoscosū elū de la popa. Chira Onulă, omū de 30 de ai, spuse c'au dzisū popa Onulă să-și grijască satulū popă, că elū este harnicū de a trăi cie-unde. Bucurū Gavrilū spuse că și ce[i] mai susū. Vlase Simionū spuse, omū de 52, spuse și elū ca și cee. Radu Marculū încă spuse că l-a chematā să-i cumine[ce] o fātā, și n'au merūsu, ce o au cumnecatū unū omū. Vānzariu Pātru, omū de 58 de ai, încă spuse ca și cealalți. Rus Chira, omū de 45 de ai, spuse c'au chemat pe popa să cumenece c'au fostū 3 prunci betegi, și n'au mersu, ce i-au cumenecatū omulū și cumenecătura au adusū dinū satū, nu de la popa. Belenū Ionū încă spuse ca și cealalți. Pentru rāndulū casei ceii popeștū satulū totū au mār-turisitū că o au fācutū satulū, fiidū popa Onulă acole, au aġutat și elū câte oarece. Mālāșanū Pātru, omū de — (rupt), spuse că, șādzāndū elū la curte, c'au fostū deregātorū, au vādzutū pe popa Onulū mergāndū cātrā pādure și o muere, Dālmā Petresi, s'au fācut cum... māna o vacā rē în susū și au mersu de s'au tālnitū cu popa, apoi au venitū popa pe unū locū, è pe altū locū, și spuse cāndū popa de la unū soborū au tālnitū o muere în fānațā și o au rugucitū și au strigat muere în satū de au zisū c'au fācut cumū nu să cade. Pānte Ionesā încă spuse așa. Bātāșanū Petresi spuse ca și cealatā. Pentru popa Dumitru au mār-turisitū totū satulū că l-au adusū ei să le cie popă.

Noi mai micii sāborului amū scrisū cumū au datū cu sufletele popa Costinū dinū Țāgū și popa Grigorașū dinū Stupini.

† In māna cinstitului protopopū Ionū Cāliianulū cu sānātate să să dee.
(O socotealā în horgoși și potori.)

4

5

Yei 17